

Strona główna>Twoje prawa>Oskarżenia (postępowanie karne)

Oskarżenia (postępowanie karne)

W niniejszych arkuszach informacyjnych wyjaśniono, co się dzieje, gdy dana osoba jest podejrzana lub oskarżona o popełnienie przestępstwa i sprawa podlega rozpoznaniu przez sąd. Informacje o wykroczeniach w ruchu drogowym, które zazwyczaj kończą się nałożeniem kary pieniężnej w określonej wysokości, takiej jak kara grzywny, można znaleźć w arkuszu informacyjnym 5. Jeśli padłeś ofiarą przestępstwa, pełną informację na temat przysługujących ci praw znajdziesz tutaj.

Przebieg procesu karnego

Poniżej przedstawiono charakterystykę zwykłych etapów procesu karnego.

Polski proces karny jest praktycznie w całości uregulowany w jednej ustawie - [Kodeksie postępowania karnego z 1997 roku](#).

Zasady procesu karnego

Prawdy – podstawą wszelkich ustaleń/rozstrzygnięć organów ścigania i sądów są prawdziwe ustalenia faktyczne;

Bezpośredniości, ustności i jawności – rozprawy odbywają się ustnie, sąd zapoznaje się bezpośrednio z dowodami oraz co do zasady posiedzenia są otwarte dla publiczności;

Profesjonalizmu – sprawy rozpoznawane są przez zawodowego sędziego; w części spraw w składach orzekających zasiadają dodatkowo ławnicy;

Domniemania niewinności – oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem;

In dubio pro reo – niedające się usunąć wątpliwości natury faktycznej lub prawnej należy rozstrzygać na korzyść oskarżonego;

Prawa do pełnej obrony – oskarżony ma prawo do obrony i profesjonalnego obrońcy w toku całego procesu;

Swobodnej oceny dowodów - organy procesowe wydają każde rozstrzygnięcie na podstawie całokształtu dowodów z uwzględnieniem doświadczenia życiowego, wskazań wiedzy i zasad prawidłowego rozumowania;

Niezależności i niezawisłości – sądy są niezależne od władzy wykonawczej, a sędziowie niezawisli (podlegają tylko Konstytucji i ustawom);

Legalizmu - ściganiu podlega każde zachowanie realizujące znamiona typu czynu zabronionego.

Fazy procesu

Postępowanie przygotowawcze (śledztwo lub dochodzenie)

Ta faza jest prowadzona lub nadzorowana przez Prokuraturę podporządkowaną niezależnemu od władzy wykonawczej Prokuratorowi Generalnemu. Na tym etapie zbiera się podstawowe informacje na temat podejrzanego oraz ewentualnego popełnionego przestępstwa. Postępowanie to co do zasady kończy się umorzeniem postępowania lub wniesieniem aktu oskarżenia do sądu.

Postępowanie sądowe

Jest prowadzone przez niezależny sąd składający się z niezależnych sędziów w oparciu o przedstawiony akt oskarżenia. Sąd przeprowadza dowody, wydaje orzeczenia; postępowanie jest dwuinstancyjne.

Postępowanie wykonawcze

Postępowanie wykonawcze jest prowadzone w oparciu o [Kodeks karny wykonawczy z 1997 r.](#)

Szczegółowe informacje na temat tych etapów procesu oraz na temat przysługujących ci prawach można znaleźć w poszczególnych arkuszach informacyjnych. Informacje te nie stanowią porady prawnej, a ich celem jest wyłącznie funkcja informacyjna.

Rola Komisji Europejskiej

Należy pamiętać, że Komisja Europejska nie bierze udziału w toczących się w państwach członkowskich postępowaniach karnych i w związku z tym nie może pomóc w składaniu skarg. Informacje na temat sposobu wnoszenia skarg oraz podmiotów, do których takie skargi można kierować, są zawarte w niniejszych arkuszach informacyjnych.

Aby uzyskać potrzebne informacje, proszę kliknąć na poniższe linki

1 – Uzyskanie porady prawnej

2 – Moje prawa w toku postępowania przygotowawczego w procesie karnym

Analiza sprawy

Postawienie zarzutów konkretnej osobie

Zastosowanie środków zapobiegawczych

Właściwe postępowanie dowodowe

Zakończenie postępowania przygotowawczego

3 – Moje prawa w toku rozprawy

4 – Moje prawa po rozprawie

5 – Wykroczenia w ruchu drogowym

Ostatnia aktualizacja: 07/07/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe.

Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.

1 – Uzyskanie porady prawnej

Uzyskanie niezależnej porady prawnej w sytuacji, gdy jesteś uczestnikiem postępowania karnego, jest niezwykle ważne. W poniższych arkuszach informacyjnych wyjaśniono, kiedy i w jakich okolicznościach przysługuje ci prawo do bycia reprezentowanym przez adwokata. Znajdziesz tu również informacje o zakresie czynności, których w twoim imieniu podejmie się adwokat. Dowiesz się też, jak znaleźć adwokata oraz co zrobić, jeśli koszty z tytułu udziału adwokata przekraczają twoje możliwości finansowe.

Znalezienie adwokata

Podejrzany (osoba której formalnie przedstawiono zarzut popełnienia przestępstwa) oraz oskarżony (osoba, wobec której skierowano do sądu akt oskarżenia) mają prawo do bycia reprezentowanymi przez profesjonalnego obrońcę (w Polsce będzie to adwokat) od momentu przedstawienia zarzutów do samego końca procesu. Inne strony postępowania (np. pokrzywdzony) mogą korzystać z pomocy pełnomocnika.

Odpowiadanie z tzw. wolnej stopy

Jeśli wobec podejrzanego lub oskarżonego sąd nie zastosował tymczasowego aresztowania, mogą uzyskać pomoc prawną w następujący sposób: wybrać na rynku usług prawnych dowolnego adwokata i zlecić mu obronę w całości procesu lub określonym jego stadium. Obrońca ma prawo wglądu do akt postępowania przygotowawczego.

W takiej sytuacji zakres kontaktów między nimi reguluje w głównej mierze umowa zlecenia. Wynagrodzenie jest ustalane indywidualnie przez obie strony, a obowiązek jego zapłaty spoczywa na oskarżonym lub podejrzanym.

W procesie karnym można mieć maksymalnie 3 obrońców działających w tym samym czasie.

Można złożyć wniosek do prezesa sądu, który będzie rozpatrywał sprawę, o wyznaczenie obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy dana osoba nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia obrońcy (pełnomocnika) z urzędu bez szkody dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Musi się wykazać to we wniosku, załączając odpowiednie dokumenty (np. zaświadczenie o zarobkach, zaświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym, zaświadczenie z Urzędu Pracy lub Ośrodka Pomocy Społecznej, zeznanie podatkowe za poprzednie lata lub zaświadczenie, że nie przekroczyło się kwoty minimalnej, wolnej od podatku).

Wniosek powinien zawierać:

imię, nazwisko i adres,

oznaczenie prezesa sądu, do którego wniosek jest skierowany,

oznaczenie sprawy, której dotyczy (np. sygnatura akt, przeciwko komu, w jakiej sprawie),

wniosek o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu,

uzasadnienie wykazujące, że oskarżony lub podejrzany nie jest w stanie ponieść kosztów obrony lub pełnomocnictwa bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny,

datę i podpis osoby składającej wniosek.

Wniosek należy złożyć w biurze podawczym sądu rozpatrującego sprawę lub wysłać pocztą na adres tego sądu listem poleconym. Jeżeli sprawa jeszcze się toczy przed prokuratorem, wniosek można złożyć tylko za pośrednictwem prokuratury prowadzącej postępowanie.

Tymczasowe aresztowanie

W przypadku zastosowania wobec oskarżonego lub podejrzanego tymczasowego aresztowania, sposób wyboru obrońcy jest taki sam.

Jednak oskarżony/podejrzany ma prawo kontaktować się z obrońcą na osobności lub korespondencyjnie. W wyjątkowych przypadkach prokurator może zastrzec sobie prawo do obecności na takich spotkaniach lub zarządzić kontrolę korespondencji, lecz jedynie w terminie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania.

W procesie obrońca ma obowiązek podejmowania wszelkich czynności aż do prawomocnego jego zakończenia, z wyjątkiem tych, które muszą być wykonane osobiście przez oskarżonego/podejrzanego, np. składanie wyjaśnień (tzw. oświadczeń wiedzy). Obrońca musi działać w procesie jedynie na korzyść bronionego.

W przypadku tymczasowego aresztowania oskarżonego lub podejrzanego obrońca ma także dostęp do akt postępowania przygotowawczego.

Ponoszenie kosztów z tytułu udziału adwokata

W przypadku niewinnienia koszty obrony z urzędu pokrywa Skarb Państwa. Za adwokata z wyboru należy zapłacić samemu. W przypadku skazania sąd może obciążyć kosztami procesu skazanego.

Ostatnia aktualizacja: 07/07/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.

2 – Moje prawa w toku postępowania przygotowawczego w procesie karnym

Jaki jest cel postępowania przygotowawczego w sprawie karnej?

Postępowanie przygotowawcze prowadzone jest po to, aby:

ustalić, czy przestępstwo w ogóle zostało popełnione;

ujawnić, kto go dokonał i ewentualnie podjąć niezbędne środki, aby uniemożliwić sprawcy ukrycie się lub wpływanie na przebieg postępowania;

zebrać dane dotyczące sprawcy przestępstwa oraz i środowiska, w którym żyje;

dokładnie wyjaśnić okoliczności sprawy, w tym ustalić pokrzywdzonych i rozmiar szkody;

zebrać, zabezpieczyć i utrwalić dowody w taki sposób, by sąd mógł wydać wyrok jak najszybciej (najlepiej już na pierwszej rozprawie);

wyjaśnić, jakie okoliczności sprzyjały popełnieniu czynu.

Jakie są rodzaje postępowań przygotowawczych?

Postępowanie przygotowawcze może być prowadzone w formie dochodzenia albo śledztwa.

Dochodzenie – przy przestępstwach mniejszej wagi – prowadzi zazwyczaj Policja nadzorowana przez prokuratora. Powinno być ono ukończone w ciągu dwóch miesięcy. Prokurator może jednak przedłużyć ten okres do trzech miesięcy, a w szczególnych przypadkach na dłużej, jednak za każdym razem okres przedłużenia musi być podany. Dochodzenie jest mniej sformalizowane.

Śledztwo – w sprawach większej wagi – prowadzi sam prokurator, ale może on również powierzyć je w całości lub w części Policji. Musi się ono zakończyć w ciągu trzech miesięcy. Można jednak je przedłużyć na okres jednego roku, a w sytuacjach wyjątkowych także na dłuższy, jednak za każdym razem musi być podany okres przedłużenia.

Jakie są etapy postępowania przygotowawczego w sprawie karnej?

Kto prowadzi postępowanie przygotowawcze?

Postępowanie przygotowawcze prowadzi **Prokuratura** podległa niezależnemu Prokuratorowi Generalnemu. Mogą je również prowadzić Policja oraz inne służby mundurowe (np. żandarmeria Wojskowa).

Szczegółowe etapy śledztwa/dochodzenia

Aby uzyskać więcej informacji o swoich prawach na poszczególnych etapach postępowania, proszę kliknąć na poniższe linki.

Analiza sprawy (1)

Postawienie zarzutów konkretnej osobie (2)

Zastosowanie środków zapobiegawczych (3)

Właściwe postępowanie dowodowe (4)

Zakończenie postępowania przygotowawczego (5)

Analiza sprawy – badanie czy doszło do popełnienia przestępstwa (1)

Pierwszy etap rozpoczyna się wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego (śledztwa lub dochodzenia). Następuje to, gdy organy mają uzasadnione podejrzenie, że zostało popełnione przestępstwo.

Jeżeli organy nie są jeszcze przekonane, że rzeczywiście doszło do przestępstwa, wtedy muszą sprawdzić fakty. Mają na to 30 dni od momentu powzięcia wiadomości na ten temat. Po tym okresie muszą wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

W sprawach pilnych organy mogą zacząć zbierać dowody jeszcze przed wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania, aby uchronić je przed zniszczeniem bądź zniknięciem. Mogą także przesłuchać osobę podejrzaną. W takim wypadku jednak już pięć dni po tym przesłuchaniu musi być wydane postanowienie o przedstawieniu zarzutów lub o odmowie wszczęcia postępowania.

Czy będą pobrane ode mnie odciski palców, próbki mojego DNA (włosy, ślina) lub innych płynów ustrojowych?

Jesteś zobowiązany poddać się badaniom, które nie wiążą się z naruszeniem integralności twojego ciała. Można w szczególności pobrać od ciebie odciski palców, fotografować cię itp.

Pobranie krwi lub innych płynów ustrojowych może nastąpić tylko wtedy, gdy nie stanowi zagrożenia dla życia lub zdrowia. Próbki muszą zostać pobrane przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia.

W razie odmowy dobrowolnego poddania się wyżej wskazanym czynnościom istnieje możliwość zastosowania przymusu bezpośredniego.

Czy może nastąpić przeszukanie osoby?

Przeszukanie osoby jest dopuszczalne, jeżeli istnieje podejrzenie posiadania przez nią rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie. Jednakże przeszukania powinna w miarę możliwości dokonać osoba tej samej płci.

Czy mój dom, lokale firmy, samochód, itp. mogą być przeszukane?

Tak, przeszukane mogą być pomieszczenia i inne miejsca, jeżeli istnieje podstawy do twierdzenia, że znajdują się tam rzeczy mogące służyć za dowód w postępowaniu karnym lub osoby podejrzanego. Przeszukania dokonuje prokurator lub Policja. Osoby przeprowadzające przeszukanie winny przedstawić postanowienie o przeszukaniu, chyba że zachodzi przypadek niecierpiący zwłoki.

W wyjątkowych wypadkach przeszukania pomieszczeń można dokonać w porze nocnej (między 22 a 6 rano).

Przed rozpoczęciem czynności osoby przeszukujące powinny wezwać cię do wydania poszukiwanych przedmiotów.

Masz prawo być obecny przy przeszukaniu.

W przypadku przeszukania bez postanowienia sądu lub prokuratora możesz żądać zatwierdzenia tej czynności przez wyżej wskazane organy. Zatwierdzenie winno być dokonane w ciągu siedmiu dni, a następnie doręczone żądającemu. W razie braku zatwierdzenia należy niezwłocznie zwrócić osobie uprawnionej zatrzymane rzeczy.

Postawienie zarzutów konkretnej osobie (2)

Drugi etap rozpoczyna się od przedstawienia zarzutów osobie podejrzanego. Następuje to, gdy organy mają uzasadnione podejrzenie, kto popełnił dane przestępstwo. Od tego momentu podejrzanemu przysługują określone prawa. Obciążają go też pewne obowiązki.

W śledztwie organy sporządzają postanowienie o przedstawieniu zarzutów i ogłaszają je niezwłocznie podejrzanemu, a następnie przesłuchują go (wyjątkiem jest sytuacja, gdy podejrzanego się ukrywa lub opuścił kraj).

W dochodzeniu nie trzeba sporządzać postanowienia o przedstawieniu zarzutów, chyba że podejrzanego jest tymczasowo aresztowany. Można powiadomić taką osobę ustnie, co jej się zarzuca i od razu ją przesłuchać. W chwili rozpoczęcia przesłuchania staje się ona podejrzanym.

Czy będzie zapewniony tłumacz, jeżeli nie posługuję się językiem tego kraju?

Jeśli nie mówisz po polsku, masz prawo skorzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza. Otrzymasz także tłumaczenie postanowienia o przedstawieniu, uzupełnieniu lub zmianie zarzutów, aktu oskarżenia oraz orzeczenia, od którego możesz się odwołać lub które zamyka postępowanie.

Jeśli nie chcesz odwoływać się od prawomocnego orzeczenia, którego treść wyjaśnił ci tłumacz, możesz zrezygnować z tłumaczenia pisemnego. Tłumacz obecny będzie podczas przesłuchań, a także przy przeprowadzaniu dowodów.

Na jakim etapie będę mógł rozmawiać z obrońcą?

Masz prawo do kontaktu z obrońcą od momentu przedstawienia zarzutów.

Jeśli odpowiadasz z wolnej stopy, kontakt ten jest nieograniczony.

W przypadku tymczasowego aresztowania masz prawo kontaktować się z obrońcą na osobności lub korespondencyjnie.

W wyjątkowych przypadkach prokurator może zastrzec, że będzie obecny na takich spotkaniach lub zarządzić kontrolę korespondencji, lecz jedynie w terminie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania.

Czy muszę mieć obrońcę? Czy mogę wybrać obrońcę?

Posiadanie obrońcy nie jest obowiązkowe.

Gdy podejrzanym jest nieletni, głuchy, niemy, niewidomy lub zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jego poczytalności, a także gdy zarzucono mu zbrodnię lub jest pozbawiony wolności, a postępowanie toczy się przed Sądem Okręgowym jako sądem I instancji – udział obrońcy jest obligatoryjny. Oskarżony musi mieć obrońcę także wtedy, gdy sąd uzna to za konieczne w związku z okolicznościami utrudniającymi obronę.

Jeśli nie posiadasz obrońcy z wyboru, wyznaczony zostanie obrońca z urzędu. Możesz złożyć wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrony bez szkody dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Czy zostanę poproszony o podanie informacji? Czy powinienem podawać informacje?

Prawdopodobnie zostaniesz poproszony o podanie danych osobowych, a następnie będą zadawane pytania co do meritum sprawy.

Możesz jednak bez podania powodów odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania lub odmówić składania wyjaśnień. Musisz zostać pouczony, że przysługuje ci to prawo.

Co się stanie, jeżeli powiem coś, co będzie niekorzystne dla mojej sprawy?

Nikt nie może zmusić cię do dostarczania dowodów obciążających cię. Jednak jeśli ujawnisz jakąś okoliczność obciążającą, będzie to brane pod uwagę, tak jak każdy inny dowód.

Decyzja o stosowaniu środków zapobiegawczych (3)

W zależności od sytuacji związanej ze śledztwem lub dochodzeniem, prokurator może podjąć decyzję o zastosowaniu środków zapobiegawczych, tj. takich, które mają na celu zapewnienie prawidłowego toku postępowania.

Wg polskiej procedury są to:

poręczenie majątkowe – polega na złożeniu do depozytu określonej sumy pieniężnej, papierów wartościowych lub ustanowieniu hipoteki. W przypadku utrudniania przez podejrzanego postępowania można orzec przepadek poręczenia majątkowego;

poręczenie społeczne lub osoby godnej zaufania – pracodawca, kierownictwo szkoły, uczelni lub organizacji społecznej mogą poręczyć swoim autorytetem, że podejrzany stawi się na każde wezwanie i nie będzie utrudniał postępowania;

dozór Policji – obowiązek zgłaszania się do organu Policji w określonym czasie lub obowiązek informowania o zmianie miejsca pobytu;

zawieszenie w czynnościach służbowych, w wykonywaniu zawodu, nakaz powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów itp.;

nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego;

zakaz opuszczania kraju połączony z zatrzymaniem paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do opuszczania kraju;

tymczasowe aresztowanie.

Czy będę przebywać w areszcie śledczym czy zostaną zwolniony?

Sąd może zastosować tymczasowe aresztowanie. Może to nastąpić, jeżeli istnieje obawa, że zachodzi duże prawdopodobieństwo, że popełniłeś przestępstwo i będziesz chciał uciec lub ukryć się oraz gdy zaistnieje ryzyko, że będziesz chciał nakłonić inne osoby (np. pokrzywdzonego) do składania fałszywych zeznań.

Środek ten może być również stosowany, jeżeli zarzuca ci się popełnienie przestępstwa, za które grozi surowa kara.

Jednak sąd nie stosuje tymczasowego aresztowania, jeżeli zarzuca ci się popełnienie przestępstwa zagrożonego karą do jednego roku pozbawienia wolności, chyba że zostałeś ujęty na gorącym uczynku.

Tymczasowe aresztowanie winno być uchylone, jeżeli podstawa jego zastosowania, wskazana powyżej, przestanie istnieć. To samo dotyczy każdego innego środka zapobiegawczego.

Tymczasowe aresztowanie trwa co do zasady 3 miesiące, ale może być w szczególnych wypadkach przedłużone na czas trwania całego postępowania przygotowawczego (nie dłużej niż 2 lata licząc do dnia zakończenia ewentualnego procesu w pierwszej instancji).

Istnieje możliwość dalszego przedłużania aresztu przez sąd apelacyjny, jeśli zachodzą istotne przeszkody w ukończeniu postępowania (np. czynności dowodowe muszą być wykonane poza granicami kraju).

Jakie prawa/obowiązki mają zastosowanie?

Osoba, wobec której zastosowano tymczasowe aresztowanie, ma prawo do złożenia zażalenia na decyzję sądu o stosowaniu tego środka zapobiegawczego. Może ona również w trakcie pobytu w areszcie śledczym składać wnioski o uchylenie aresztowania, jeżeli uzna, że odpady podstawy jego zastosowania.

O tymczasowym aresztowaniu należy powiadomić osobę bliską dla podejrzanego.

Jeżeli podejrzany opiekuje się sam swoim dzieckiem lub osobą niedołądną, sąd winien zawiadomić odpowiednie organy o potrzebie zapewnienia opieki nad tymi osobami.

Podobnie sąd postąpi w razie potrzeby zabezpieczenia mienia aresztowanego. W trakcie pobytu w areszcie śledczym podejrzany zachowuje prawo do kontaktu z obrońcą.

Czy mogę kontaktować się z członkiem rodziny lub przyjacielem?

Przy odpowiadaniu z wolnej stopy – kontakt jest nieograniczony.

Natomiast w przypadku tymczasowego aresztowania kontakt z innymi osobami jest zależny od wydania zgody przez prokuratora.

Czy mogę skorzystać z pomocy lekarskiej, jeżeli jej potrzebuję?

W trakcie tymczasowego aresztowania możesz skorzystać z pomocy medycznej.

W pierwszej kolejności będzie to oddział ambulatoryjny w areszcie śledczym.

Jeżeli jednak twoje schorzenie jest skomplikowane, prokurator może zarządzić wykonanie badań w szpitalu państwowym.

Czy mogę kontaktować się z moją Ambasadą, jeżeli pochodzę z innego kraju?

Tak, przysługuje ci powyższe uprawnienie.

Właściwe postępowanie dowodowe (4)

Podczas tego etapu postępowania informacje na temat zarzucanego czynu mogą być pozyskiwane w ramach czynności dowodowych przeprowadzanych z urzędu bądź też na wniosek.

Kodeks przewiduje różne sposoby zbierania dowodów. Należą do nich: przesłuchanie świadków, złożenie wyjaśnień przez oskarżonego, przeprowadzenie opinii biegłych, konfrontacje osób przesłuchiwanymi, oględziny, sekcje zwłok, eksperyment procesowy, wywiad środowiskowy, badanie osoby zatrzymanej, zatrzymanie rzeczy, przeszukanie, kontrolę i utrwalanie rozmów itd.

Pochodzę z innego kraju. Czy muszę być obecny podczas dochodzenia?

Należy stawić się na każde wezwanie organu prowadzącego postępowanie.

Niestety, [Kodeks postępowania karnego](#) nie przewiduje przesłuchania w formie video linku.

Możesz jednak wnosić o przesłuchanie w drodze tzw. pomocy prawnej. Wtedy czynności dowodowe (badania, oględziny, przesłuchanie itp.) są przeprowadzane przez lokalną Policję lub prokuraturę w państwie twojego pochodzenia.

Czy i ewentualnie jaki rodzaj dowodów mogę przedstawić na moją rzecz?

Możesz składać wnioski dowodowe i żądać wykonania określonych czynności przez prowadzącego postępowanie.

Na jakich warunkach mogę przedstawić takie dowody?

Należy złożyć wniosek dowodowy na piśmie lub ustnie do protokołu przesłuchania (np. o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka na okoliczność, iż w czasie przestępstwa przebywałeś w innym mieście).

Czy mogę być wysłany do mojego kraju ojczystego?

Przekazanie dochodzenia do państwa pochodzenia uzależnione jest od złożenia przez odpowiednie organy twojego kraju wniosku o takie przekazanie.

Czy podczas przesłuchania mogę milczeć?

Możesz odmówić składania wyjaśnień i po prostu milczeć. Nie można zmuszać cię do samooskarżania się. Masz jednak prawo do składania wyjaśnień oraz wypowiedzania się co do każdego przeprowadzonego z twoim udziałem dowodu.

Jakie będą konsekwencje, jeżeli nie będę mówił prawdy podczas przesłuchania?

Nie poniesiesz negatywnych konsekwencji za nieprawdziwe wyjaśnienia. Jako oskarżony nie jesteś zobowiązany do mówienia prawdy.

Czy mogę opuścić kraj w czasie prowadzonego dochodzenia?

Jeżeli nie zastosowano wobec ciebie dozoru policji lub zakazu opuszczania kraju, to możesz w trakcie postępowania opuścić kraj.

Masz jednak obowiązek informować prowadzącego postępowanie o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu trwającej dłużej niż 7 dni. Jeżeli złamiesz zakaz lub nie dopełnisz tego obowiązku, prokurator może zwrócić się do sądu okręgowego o wydanie [europejskiego nakazu aresztowania](#).

Czy mogę się przyznać do winy w odniesieniu do wszystkich lub niektórych zarzucanych mi czynów przed rozprawą?

Tak, możesz się przyznać zarówno do wszystkich, jak i tylko do niektórych zarzucanych ci czynów.

Formalnie można tego dokonać od momentu powiadomienia o treści stawianych zarzutów w trakcie przesłuchania w charakterze podejrzanego aż do zamknięcia rozprawy.

Co się wtedy stanie?

Przyznanie się podejrzanego nie oznacza automatycznie zakończenia postępowania, ponieważ organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, a po wniesieniu aktu oskarżenia sąd, musi zbadać, czy nie zmierza ono do obejścia prawa, np. do chronienia innej osoby.

Przyznanie może mieć wpływ na wysokość wymierzonej kary.

Czy zarzuty mogą być zmienione przed rozprawą?

Zarzuty mogą być zmienione, ponieważ obraz czynu badanego w postępowaniu przygotowawczym podlega modyfikacji.

Zmiana może polegać na zarzuceniu czynu z przepisu przewidującego wyższą karę.

Czy mogą być dodane nowe zarzuty? W jakich przypadkach?

W razie pojawienia się nowych dowodów można ci zarzucić popełnienie nowych czynów, nieobjętych postanowieniem o przedstawieniu zarzutów.

Musisz jednak zostać poinformowany na piśmie o zmianie zarzutów, zarówno o modyfikacji dotychczasowych, jak i o postawieniu nowych.

Informacje na temat zmiany zarzutów w postępowaniu przed sądem zob. [arkusz informacyjny 3](#).

Czy mogę być oskarżony o popełnienie przestępstwa, o które byłem już oskarżony w innym państwie członkowskim?

Fakt wydania decyzji za granicą nie wyklucza wszczęcia lub prowadzenia postępowania karnego w związku z tym samym przestępstwem w polskim sądzie.

Jednak wydanie prawomocnego rozstrzygnięcia przez inny sąd lub organ zagraniczny w związku z tym samym przestępstwem wyklucza ponowne rozpoznawanie takiej sprawy.

Zakończenie postępowania przygotowawczego (5)

Gdy organy stwierdzą, że wyjaśniły już wszystkie okoliczności w sprawie i zebrały wystarczającą ilość materiału dowodowego, wydają postanowienie o zamknięciu śledztwa (w dochodzeniu nie trzeba wydawać takiego postanowienia) i:

wnoszą do sądu akt oskarżenia;

wydają postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego;

kierują sprawę do sądu z wnioskiem o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających, jeżeli uznają, że podejrzany dopuścił się czynu w stanie niepoczytalności.

Czy otrzymam informację o świadkach występujących przeciwko mnie?

Tak, co do zasady lista świadków jest dołączana do aktu oskarżenia, obowiązkowo przesyłanemu oskarżonemu.

Przysługuje ci możliwość powołania innych świadków.

W razie niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia świadków dane umożliwiające ich rozpoznanie mogą być utajnione.

Czy otrzymam informacje o dowodach przeciwko mnie?

Tak, przysługuje ci prawo do zaznajomienia się z materiałami śledztwa przed zamknięciem postępowania przygotowawczego.

Czy będzie wymagana informacja na temat mojej karalności?

Zob. [arkusz informacyjny 3](#).

Ostatnia aktualizacja: 07/07/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe.

Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i

zostanie wkrótce skorygowane.

3 – Moje prawa w toku rozprawy

Gdzie odbywa się rozprawa sądowa?

Rozprawa odbywa się w budynku właściwego sądu, ze względu na okręg, w którym doszło do popełnienia przestępstwa.

Który sąd będzie rozpoznawać sprawę?

Co do zasady sądem w pierwszej instancji będzie sąd rejonowy, a jedynie w przypadku popełnienia zbrodni oraz poważnych występów – sąd okręgowy.

Czy rozprawa sądowa będzie jawna?

Zasadniczo rozprawa odbywa się jawnie i może być na niej publiczność. Ogłoszenie wyroku odbywa się zawsze jawnie.

Kto wyda orzeczenie w sprawie?

Wyrok wydawany jest przez sędziego zawodowego. W pewnym zakresie spraw w I instancji w składzie orzekającym mogą zasiadać także ławnicy, mają

prawa równe sędziemu. Polskie prawo nie zna jednak instytucji ławy przysięgłych.

Czy zarzuty mogą być zmienione podczas rozprawy?

Tak, jest to możliwe. Gdy konieczna jest zmiana kwalifikacji prawnej czynu, sąd uprzedza o tym obecne na rozprawie strony. Opis czynu pozostaje ten sam.

Na wniosek oskarżonego sąd przerywa rozprawę, by dać mu czas na przygotowanie nowej linii obrony.

Nowe zarzuty sąd może rozpoznać na tej samej rozprawie tylko za zgodą oskarżonego. W braku takiej zgody prokurator musi wnieść nowy akt oskarżenia.

Co się stanie, jeśli przyznam się do winy w odniesieniu do niektórych lub wszystkich zarzutów w czasie rozprawy sądowej?

Możliwe jest przeprowadzenie postępowania dowodowego jedynie w ograniczonym zakresie, jeżeli przyznanie do winy nie budzi wątpliwości.

Czy muszę być obecny na rozprawie? Czy może się ona odbyć beze mnie?

Obecność na rozprawie jest co do zasady obowiązkowa. Jednakże po złożeniu przez ciebie wyjaśnień, sąd decyduje, czy twoja obecność nadal jest konieczna.

Jeżeli mieszkam w innym państwie członkowskim, czy mogę uczestniczyć za pośrednictwem linku video?

Tylko świadkowie i biegli mogą być wysłuchani za pośrednictwem wideokonferencji. Nie może ona być użyta w celu wysłuchania podejrzanego lub oskarżonego.

Czy będę mógł korzystać z pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumiem, co się dzieje?

Masz prawo skorzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza, a także otrzymać tłumaczenia protokołów, postanowień i wyroków.

Czy muszę mieć obrońcę? Czy obrońca zostanie mi przyznany? Czy mogę zmienić obrońcę?

Posiadanie obrońcy nie jest obowiązkowe.

Jeśli jesteś nieletni, głuchy, niemy, niewidomy lub zachodzi uzasadniona wątpliwość co do twojej poczytalności, rozprawa toczy się w sądzie okręgowym w I instancji i zarzucono ci zbrodnie lub jesteś pozbawiony wolności – udział obrońcy jest obligatoryjny. Udział obrońcy jest również obligatoryjny, jeżeli sąd uzna to za konieczne ze względu na okoliczności utrudniające obronę.

Jeśli nie posiadasz obrońcy z wyboru, wyznaczony zostanie obrońca z urzędu. Możesz złożyć wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy nie jesteś w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia obrońcy (pełnomocnika) z urzędu bez szkody dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

W przypadku niektórych czynności w toku procesu karnego udział zawodowego obrońcy (adwokata) jest niezbędny, np. w przypadku odwołania od wyroku sądu okręgowego lub kasacji (nadzwyczajnego środka zaskarżenia).

Czy mogę zabierać głos na rozprawie? Czy muszę zabierać głos na rozprawie?

Masz prawo do składania wyjaśnień oraz wypowiadania się co do każdego przeprowadzonego z twoim udziałem dowodu. Możesz też odmówić składania wyjaśnień i po prostu milczeć. Nikt nie może cię zmusić samooskarżania się.

Jakie będą konsekwencje, jeżeli nie będę mówił prawdy podczas rozprawy sądowej?

Nie ponosisz negatywnych konsekwencji za nieprawdziwe wyjaśnienia.

Czy mogę kwestionować dowody, które przedstawione są przeciwko mnie?

Przysługuje ci uprawnienie do powoływania własnych dowodów i kwestionowania dowodów przeciwko tobie.

Jaki rodzaj dowodów mogę przedstawiać na moją rzecz?

Informacje na temat zarzucanego czynu mogą być pozyskiwane w ramach czynności dowodowych.

Kodeks wyróżnia m.in. przesłuchanie świadków, oskarżonego, przeprowadzenie opinii biegłych, konfrontacje osób przesłuchiowanych, oględziny, sekcje zwłok, eksperyment procesowy, wywiad środowiskowy, badanie osoby oskarżonej, zatrzymanie rzeczy, przeszukanie, kontrolę i utrwalanie rozmów itd.

Na jakich warunkach mogę przedstawiać takie dowody?

Należy złożyć wniosek dowodowy na piśmie lub ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (np. o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka na okoliczność, iż w czasie przestępstwa oskarżony przebywał w innym mieście).

Czy mogę skorzystać z usług prywatnego detektywa w celu zdobycia dowodów?

Tak, natomiast co do zasady dowodu nie mogą stanowić dokumenty prywatne, jeśli zostały sporządzone przez prywatnego detektywa na potrzeby toczącego się postępowania.

Czy mogę poprosić świadka, aby zeznał na moją rzecz?

Tak, ale w razie zatajenia przez świadka czegokolwiek lub udzielenia nieprawdziwych informacji, może on zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Czy ja lub mój obrońca możemy zadawać pytania innym świadkom w sprawie? Czy ja lub mój obrońca możemy kwestionować to, co mówią?

Tak, pytania zadawać można w pełnym zakresie. Można kwestionować zeznania innych za pomocą wszelkich dopuszczalnych dowodów i oświadczeń.

Czy informacje o mojej karalności będą wzięte pod uwagę?

Tak, twoja uprzednia karalność i kwalifikacja prawna popełnionych przez ciebie czynów zostaną wzięte pod uwagę przy orzekaniu wymiaru kary.

Uwzględniane są informacje zawarte w [Krajowym Rejestrze Karnym](#) dotyczące osób prawomocnie skazanych.

Czy wcześniejsze skazania w innym państwie członkowskim będą brane pod uwagę?

Tak, sądy i prokuratura mogą zwracać się o odpisy z rejestrów karnych innych krajów członkowskich. Ma to na celu także uniknięcie skazania dwa razy za to samo przestępstwo.

Co dzieje się pod koniec rozprawy sądowej?

Strony wygłaszają mowy końcowe. Ty i twój obrońca możecie także zwrócić się do sądu. Oskarżony wypowiada się jako ostatni.

Po wysłuchaniu głosów stron sąd niezwłocznie przystępuje do narady nad wyrokiem.

Jakie są możliwe zakończenia rozprawy sądowej?

Rozprawa może zakończyć się:

uniewinnieniem;

umorzeniem postępowania – kiedy dalsze procedowanie jest niedopuszczalne (np. przedawnienie, immunitet, śmierć oskarżonego itp.);

skazaniem;

warunkowym umorzeniem postępowania – jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a sprawca nie był karany za przestępstwo umyślne, sąd może umorzyć postępowanie na czas próby. Podejmuje je, jeśli sprawca nie przestrzega przepisów prawa i porządku prawnego.

Rodzaje zasądzonych kar

Grzywna – od 10 do 540 stawek dziennych; stawka dzienna od 10 PLN do 2 000 PLN, zależy od warunków osobistych i majątkowych sprawcy;

Kara ograniczenia wolności – od 1 do 12 miesięcy. W czasie odbywania kary ograniczenia wolności skazany wykonuje nieodpłatną, kontrolowaną pracę na cele społeczne. Może być wymagana praca w wymiarze 20-40 godzin miesięcznie;

Kara pozbawienia wolności – wymierzana w wysokości od 1 miesiąca do 15 lat;

Kara 25 lat pozbawienia wolności;

Kara dożywotniego pozbawienia wolności.

Sąd może też zasądzić środki karne, czyli dodatkowe sankcje obok kary zasadniczej:

może zdecydować o pozbawieniu praw publicznych, zakazie zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej;

zakazać prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;

zobowiązać do powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach, zakazać kontaktowania się z określonymi osobami lub zakazać opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;

zakazać wstępu na imprezę masową;

zakazać wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych;

zakazać prowadzenia pojazdów;

nakazać opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym;

orzec przepadek mienia;

zobowiązać do naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;

orzec zapłatę nawiazki;

lub świadczenia pieniężnego;

nakazać podanie wyroku do publicznej wiadomości.

Jaka jest rola ofiary podczas rozprawy sądowej?

Ofiarę w polskim procesie karnym określa się jako pokrzywdzonego.

Pokrzywdzony może zgłosić wniosek o nałożenie na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody i może brać udział w rozprawie.

Jeżeli pokrzywdzony zdecyduje się wziąć udział w rozprawie, staje się oskarżycielem posiłkowym. Może, między innymi, rozpocząć postępowanie przez wniesienie oskarżenia. Może również wnieść odwołanie.

Ostatnia aktualizacja: 07/07/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.

4 – Moje prawa po rozprawie

Czy mogę się odwołać od wyroku na rozprawie sądowej? A od kary?

Tak, możliwe jest zaskarżanie wyroku sądu I instancji naruszającego twoje prawa, o ile byłeś stroną tego postępowania.

Można złożyć apelację od winy albo tylko od kary, a także apelację co do samego uzasadnienia wyroku.

Można w ten sposób zaskarżyć całość wyroku albo tylko jego część, ale apelację od winy uważa się za skierowaną przeciwko całości wyroku.

W jaki sposób? Do kogo? Jakie terminy obowiązują?

Do sądu, który wydał wyrok, w terminie 7 dni od ogłoszenia wyroku należy złożyć pisemny wniosek o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia.

Jeśli oskarżony jest pozbawiony wolności – od jego doręczenia, w sytuacji gdy nie było go przy ogłoszeniu wyroku i nie miał obrońcy.

Wyjątkowo w postępowaniach przyspieszonych dotyczących przestępstw i wykroczeń termin ten wynosi 3 dni.

Uzasadnienie powinno być sporządzone w ciągu 14 dni. Po otrzymaniu wyroku wraz z uzasadnieniem oskarżony ma 14 dni na złożenie apelacji do sądu odwoławczego, ale za pośrednictwem sądu, który wydał wyrok.

Jeśli wyrok w I instancji wydał sąd okręgowy, apelację musi napisać adwokat.

Jakie są podstawy odwołania?

W apelacji można zarzucać zarówno wszelkie naruszenia przepisów prawa materialnego, jak i naruszenia przepisów postępowania. Można także wskazywać błędy w ustalonym przez sąd stanie faktycznym i nadmierną surowość lub łagodność wymierzonej kary. Można także odwołać się od innych, niezasadnie nałożonych środków.

Co się dzieje, jeśli wniosem apelację?

Jeżeli wniesiona zostaje apelacja, wyrok sądu I instancji nie podlega wykonaniu do czasu wydania wyroku przez sąd odwoławczy.

Co się dzieje, jeżeli jestem w więzieniu, kiedy wnoszę apelację?

Samo wniesienie apelacji nie wpływa na fakt osadzenia. Sąd odwoławczy może zarządzić sprowadzenie oskarżonego na rozprawę na jego wniosek, chyba że uzna za wystarczającą obecność obrońcy.

Jeżeli oskarżony nie jest sprowadzany, a nie ma obrońcy, zostanie mu wyznaczony obrońca z urzędu.

Kiedy apelacja będzie rozpatrywana?

Nie ma określonego w ustawie terminu na rozpatrzenie apelacji. Jeżeli stwierdzona zostanie dopuszczalność apelacji, zostanie wyznaczona rozprawa, a oskarżony zostanie powiadomiony o jej czasie i miejscu.

Czy mogę w apelacji przedstawiać nowe dowody?

W apelacji można wskazywać nowe fakty lub dowody, ale co do zasady sąd nie może przeprowadzić od nowa całego postępowania dowodowego. Sąd odwoławczy może dopuścić wyjątkowo tylko dowód uzupełniający, na przykład przesłuchać nowego świadka czy zażądać przedstawienia nowych dokumentów.

Jak przebiega rozprawa apelacyjna?

Najpierw wyznaczony sędzia sprawozdawca przedstawia stan sprawy. Następnie strony mogą składać wyjaśnienia, oświadczenia i wnioski na piśmie lub ustnie. Później sąd udaje się na naradę i ogłasza wyrok.

Co sąd może orzec?

Sąd może utrzymać wyrok w mocy, zmienić go lub uchylić i przekazać do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd może orzec surowszą karę tylko jeżeli prokurator, a wyjątkowo pokrzywdzony, złożył apelację na niekorzyść oskarżonego.

Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony wyrokiem sądu I instancji. Wtedy musi zwrócić sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Ogólna zasadą jest, że sąd odwoławczy rozpatruje wyrok sądu tylko w zakresie, w jakim został on zaskarżony; tylko wyjątkowo wychodzi poza te granice.

Co się dzieje, jeśli apelacja zostanie/nie zostanie uznana?

Jeżeli apelacja zostanie uznana, sąd odwoławczy swoim wyrokiem albo zmieni poprzedni wyrok albo uchyli go i zwróci sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Jeżeli apelacja nie zostanie uznana – sąd odwoławczy swoim wyrokiem utrzyma w mocy poprzedni wyrok, który stanie się prawomocny.

Czy istnieje prawo do ponownego odwołania się do sądu wyższej instancji/do innego sądu?

Od wyroku sądu odwoławczego nie można się ponownie odwoływać.

Jeżeli pierwsze orzeczenie jest nieprawidłowe, czy otrzymam odszkodowanie?

Z powodu wydania nieprawidłowego wyroku przez sąd I instancji odszkodowanie nie przysługuje.

Jeżeli moja apelacja zostanie uznana, czy wpis o skazaniu będzie utrzymany w rejestrze?

Jeżeli zapadnie wyrok uniewinniający lub postępowanie zostanie umorzony, wpis taki nie zostanie dokonany.

Czy dalsze apelacje są możliwe w przypadku, gdy pierwsza apelacja się nie powiedzie?

W wyjątkowych wypadkach, kiedy w postępowaniu miały miejsce szczególnie drastyczne naruszenia przepisów procedury, oskarżony może złożyć szczególną apelację zwaną kasacją do Sądu Najwyższego.

Kasacje od wyroku sądu odwoławczego należy złożyć w ciągu 30 dni od doręczenia wyroku tego sądu z uzasadnieniem. Możliwość ta nie dotyczy wszystkich wyroków.

Wyjątkowo możliwe jest też wznowienie postępowania.

Kiedy wyrok skazujący jest ostateczny?

Kiedy sąd odwoławczy wyda wyrok, a sprawa nie zostanie przekazana do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, wyrok ten jest prawomocny.

Pochodzę z innego państwa członkowskiego. Czy mogę zostać tam odesłany po rozprawie?

Wysłanie do państwa pochodzenia w celu odbycia tam orzeczonej w Polsce kary jest możliwe w sytuacji, kiedy byłeś przekazany na czas postępowania karnego do Polski w drodze europejskiego nakazu aresztowania i jeśli państwo przekazujące zastrzegło, że wykonanie kary może nastąpić tylko w nim. W takim wypadku zostaniesz tam odesłany niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku.

Jeśli w sprawie nie wydano europejskiego nakazu aresztowania, przekazanie cię do państwa pochodzenia w celu odbycia tam kary pozbawienia wolności orzeczonej w Polsce jest możliwe, jeśli wystąpi o to państwo, z którego pochodzisz a polski sąd wyrazi na to zgodę; lub z taką inicjatywą do państwa pochodzenia wystąpi polski Minister Sprawiedliwości a polski sąd wyrazi na to zgodę.

Jeżeli zostanę skazany, czy mogę być sądzony ponownie za to samo przestępstwo?

Uprawomocnienie się wyroku skazującego za określone przestępstwo powoduje, że nie jest już możliwe ponowne wszczęcie postępowania co do tego samego przestępstwa. Prawomocne skazanie w Polsce powoduje, iż za ten sam czyn nie można wszcząć postępowania karnego w innym kraju Unii Europejskiej.

Informacje o zarzutach i skazaniu

Dane o osobach skazanych za przestępstwo na każdą karę i za wykroczenia na karę aresztu przechowywane są w [Krajowym Rejestrze Karnym](#), który prowadzony jest przy Ministerstwie Sprawiedliwości. [Punkty Informacyjne](#), w których można składać wnioski o otrzymanie informacji o danych znajdujących się w Rejestrze, prowadzone są przy sądach rejonowych i okręgowych.

Dane są udostępniane wyłącznie osobom, których dotyczą. Dane mogą być również udostępniane polskim i zagranicznym władzom państwowym, określonym instytucjom publicznym oraz pracodawcom.

Wiadomość o skazaniu wraz z podstawowymi danymi osobowymi osoby skazanej zamieszczana jest w Rejestrze z urzędu, ale dopiero po uprawomocnieniu się wyroku. Zamieszczenie danych w Rejestrze nie jest zależne od zgody skazanego.

Czas przechowywania danych o karalności zależy od rodzaju kary wymierzonej w wyroku. Po upływie właściwego okresu czasu dane usuwa się z Rejestru z urzędu. W pewnych wypadkach jest też możliwe usunięcie danych o karalności wcześniej, na wniosek osoby skazanej.

Ciekawe strony

[Krajowy Rejestr Karny](#)

Ostatnia aktualizacja: 07/07/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.

5 – Wykroczenia w ruchu drogowym

Wykroczenia są najmniej poważnymi czynami zabronionymi w polskim prawie, zazwyczaj odnoszą się do nieprzestrzegania porządkowych zakazów administracyjnych.

Wykroczenia z uwagi na swój mniej poważny charakter zagrożone są o wiele niższymi karami niż przestępstwa i mogą być nakładane nie tylko wyrokami sądowymi, ale też w drodze administracyjnej - mandatami karnymi.

Mandat karny może zostać nałożony, gdy sprawca wykroczenia został ujęty na gorącym uczynku lub bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia albo też uprawniony funkcjonariusz publiczny nie ma wątpliwości, kto jest sprawcą. Taki mandat może być nałożony w ciągu 14 dni od zdarzenia lub wyjątkowo w ciągu 30 dni od zdarzenia.

Nie ma obowiązku przyjęcia mandatu. Jeżeli nie przyjmiesz mandatu albo jeżeli minie termin do jego nałożenia, sprawę rozpozna sąd. Od wyroku sądu można się odwołać, ale jeżeli przyjmie się mandat, to po jego przyjęciu odwołanie do sądu jest praktycznie niemożliwe.

Mandatem można nałożyć jedynie karę grzywny, generalnie do kwoty 500 PLN, wyjątkowo 1 000 PLN, jeśli chodzi o więcej niż jedno wykroczenie.

Mandat może być:

gotówkowy, który płaci się od razu (dotyczy to zwłaszcza obcokrajowców, którzy nie mają miejsca zamieszkania w Polsce);

kredytowany, który płaci się w ciągu 7 dni;

zaoczny. Taki mandat należy zapłacić w ciągu 7 dni (lub go nie zapłacić, jeżeli nie chce się go przyjąć).

Jakie wygląda postępowanie w przypadku wykroczeń drogowych?

W przypadku nadmiernej prędkości, parkowania itp. zastosowanie mają wszelkie zasady postępowania wykroczeniowego i mandatowego – tzn. można przyjąć mandat karny albo czekać na rozstrzygnięcie sprawy przez sąd.

Pamiętaj, że mandat może zostać nałożony tylko za złamanie reguł ruchu drogowego. Sama informacja o konieczności uiszczenia opłaty za postój w danym miejscu nie jest mandatem karnym.

Kto rozpoznaje sprawy o takie wykroczenia?

Mandat związany z naruszeniem zasad ruchu drogowego może zostać nałożony np. przez [policję](#) lub [straż miejską](#). Jeżeli nie przyjmiesz mandatu, to sprawę rozpoznaje właściwy miejscowo sąd rejonowy.

Jak wygląda procedura?

Procedura postępowania w takich przypadkach, jeśli chodzi o obcokrajowców, nie różni się formalnie od ogólnych zasad postępowania wykroczeniowego i mandatowego.

Jaka kara może zostać nałożona?

W zależności od rodzaju i charakteru popełnionego wykroczenia drogowego kary mogą być różne. W ogromnej mierze są to różne kary grzywny. Sąd może zastosować każdą karę jaka jest dopuszczalna w takim przypadku, a jeśli chodzi o postępowanie mandatowe, to nałożona może zostać tylko grzywna w wysokości 500 PLN, wyjątkowo 1 000 PLN.

Czy obywatele innych państw członkowskich są ścigani za takie wykroczenia?

Wszyscy obcokrajowcy są ścigani za wykroczenia drogowe popełnione na terytorium Polski i odpowiadają za nie bardzo podobnie jak Polacy. Obywatele innych państw członkowskich mogą także otrzymywać mandaty kredytowe, do których zapłacenia będą obowiązani w swoim kraju pochodzenia.

Obcokrajowiec, który nie jest obywatelem państwa członkowskiego UE i nie ma w Polsce stałego miejsca zamieszkania, otrzyma mandat gotówkowy.

Czy mogę wnieść odwołanie?

Jeżeli nie przyjmiesz mandatu, możesz wnieść o rozpatrzenie sprawy przez sąd rejonowy. Od wyroku sądu rejonowego można odwołać się do sądu okręgowego.

Jeżeli przyjmie się mandat, to odwołanie się do sądu jest praktycznie niemożliwe. Jedyną możliwością to odwołanie się do sądu w terminie 7 dni i udowodnienie, iż rodzaj ukaranego zachowania w ogóle nie stanowi wykroczenia.

Czy popełnione przeze mnie wykroczenia zostaną wpisane do rejestru karnego?

Jeśli chodzi o wykroczenia, to w [Krajowym Rejestrze Karnym](#) znajdują się tylko dane tych osób, którym z uwagi na popełnione wykroczenie wymierzono karę aresztu prawomocnym wyrokiem. W żadnym innym przypadku ukaranie za wykroczenie nie jest odnotowywane.

Ostatnia aktualizacja: 07/07/2015

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.